

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ОСОБИ В КОНТЕКСТІ ПРАВОВІДНОСИН ПОСТАЧАННЯ ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ

Стрімкий розвиток комп'ютерних та інформаційних технологій призвів до тенденції глобальної заміни матеріальних об'єктів приватних правовідносин на об'єкти, позбавленні матеріальної форми вираження. Все більше договорів укладаються у режимі он-лайн, а сторони договору (у переважній більшості споживачі цифрового контенту) надають постачальнику послуг доступ до власних персональних даних. Така тенденція породжує гостру необхідність визначити межі використання та способи захисту персональних даних споживача у випадку укладення ним договору постачання цифрового контенту.

Метою роботи є аналіз ефективності нормативного регулювання захисту персональних даних особи в контексті правовідносин постачання цифрового контенту.

Серед нормативно-правових актів, що регулюють захист персональних даних особи чільне місце займає Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 4 листопада 1950 року (далі – ЄКПЛ). Право на захист персональних даних особи виступає частиною прав, що передбачені статтею 8 ЄКПЛ, котра гарантує право на повагу до приватного і сімейного життя особи, її житла та кореспонденції, а також містить перелік умов, за яких допускається втручання органів державної влади у здійснення даного права [1].

Іншим, важливим документом у досліджуваній сфері є Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних від 28 січня 1981 року (далі – Конвенція) [2]. Даний нормативно-правовий акт є єдиним уніфікованим міжнародним документом у сфері захисту персональних даних. Норми Конвенції застосовується у випадку обробки даних, що здійснюється особами як публічного, так і приватного права. Конвенція вперше дає нормативне визначення персональних даних особи, як будь-яку інформацію, яка стосується конкретно визначеної особи або особи, що може бути конкретно визначеною [2].

В Україні основним регулятивним документом, що регламентує захист персональних даних особи є Закон України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року № 2297-VI. Нормативне визначення персональних даних, що міститься у ст. 2 вищезазначеного закону встановлюється як відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована [3].

В умовах стрімкого розвитку правовідносин постачання цифрового контенту виникає проблема захисту персональних даних споживачів, від їх неправомірного збору постачальниками цифрових послуг з метою власного використання (надсилання користувачеві файлів рекламного змісту, підбір контекстної реклами, що вміщується на веб-сторінках) а також передача персональних даних користувача постачальникам інших видів послуг.

Слід звернути увагу на те, що договори постачання цифрового контенту укладаються споживачами надзвичайно часто. Зазвичай такі договори є спрощеними у порівнянні із їх класичними «паперовими» відповідниками. Укладення договору он-лайн найчастіше відбувається за допомогою автоматизованої системи обробки даних. Споживач, відвідуючи веб-сторінку постачальника послуг, чи отримуючи доступ до цифрових даних, автоматично погоджується на умови використання його персональних даних.

Серед постачальників послуг цифрового контенту поширеною є також інша форма надання згоди на обробку персональних даних користувачів. Вона полягає у висвітленні на сторінці постачальника послуг переліку умов використання даних споживача. При цьому, доступ до цифрового контенту споживачеві надається виключно за умови вираження беззастережної згоди з запропонованими умовами, шляхом натиснення кнопки «я погоджуюсь», або шляхом встановлення відповідної позначки у виникаючому діалоговому вікні. Такий вид згоди на використання персональних даних у літературі отримав назву «*click-wrap licence*» та «*browse wraps licence*» [4, 17]. Зазвичай, укладаючи договори постачання цифрового контенту вищезгаданим чином, споживач надає постачальнику послуг згоду на збирання, накопичення, використання, зберігання та поширення персональних даних у повному обсязі. Проблемним залишається і форма вираження такої згоди, котра у випадку «*click-wrap licence*» передбачає хоча б формальне натиснення клавіші «*I agree*» (я погоджуюсь), в той час у випадку «*browse wraps licence*» згода на обробку персональних даних надається автоматично шляхом завантаження веб-сторінки.

Підсумовуючи, можна дійти висновку про необхідність розробки вітчизняного нормативно-правового регулювання правовідносин пов'язаних із збиранням, накопиченням, зберіганням, поширенням персональних даних осіб в контексті правовідносин постачання цифрового контенту, встановити межі використання таких даних постачальниками послуг, а також забезпечити можливість для споживача регулювати межі вираженої згоди на обробку та використання його персональних даних.

Література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення 30.01.2019).
2. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних від 28 січня 1981 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326 (дата звернення 30.01.2019).
3. Про захист персональних даних. Закон України від 1 червня 2010 р. № 2297-VI URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення 30.01.2019).
4. Pormeister K. Informed consent to sensitive personal data processing for the performance of digital consumer contracts on the example of '23andMe'. Journal of European Consumer and Market Law. 2017. Vol. 1. P.17-24.

УДК 34.037 (043.2)

Стєбєлєв А. М., адвокат, к.ю.н.,
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна

ПРАВОВА ЕКСПЕРТИЗА В АДВОКАТСЬКІЙ ПРАКТИЦІ

Останнім часом у юридичній практиці все частіше виникають проблеми застосування правових положень, які закріплені в різних законах та правових актах, які протирічать один одному або не узгоджуються між собою. Вирішення цих проблем має ґрунтуватися, перш за все, на положеннях Основного закону України. Так, ст. 129 Конституції України визначає одним з основних принципів судочинства змагальність сторін та свободу в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. З цього конституційного положення випливає, зокрема, що сторони мають право представляти суду експертні висновки фахівців як з питань по суті справи, що розглядається в суді, або заявляти клопотання про затребування висновків фахівців, у тому числі й учених, з цих питань. Адвокатська практика свідчить, що з кожним роком набуває особливої актуальності проведення науково-правових експертиз, які, з одного боку – надають суду, державним органам та органам місцевого самоврядування в ситуаціях правових колізій більш ефективно та обґрунтовано використовувати норми матеріального та процесуального права в правозастосовчій діяльності, з іншого боку – учасникам процесу обґрунтувати власну правову позицію.

До того ж, серед правників все частіше відзначається зростаючий вплив Європейського суду з прав людини на українське право і судову практику. При цьому мова йде про необхідність використання «європейських стандартів» як ідеалу, до якого нам необхідно прагнути [1,